

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Lahti University of Applied Sciences

ÄITIYDEN KAHDET KASVOT

Kolmen perhekotiäidin kokemuksia äitiydestään

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaali- ja terveysala
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi AMK
Opinnäytetyö
Joulukuu 2016
Katja Keitaanniemi

Lahden ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma

KEITAANNIEMI, KATJA

Äitiyden kahdet kasvot
Kolmen perhekotiäidin kokemuksia
äitiydestään

Sosionomi AMK opinnäytetyö, 36 sivua, 1 liitesivu

Syksy 2016

TIIVISTELMÄ

Vakiintuneesti katsotaan, että lapsen synnyttänyt nainen on äiti. Äidiksi voidaan kutsua myös naista, joka ei ole lapsen biologinen vanhempi.

Äitiys on subjektiivinen kokemus, äitiydellä on rooli ja äitiydelle on kulttuurisia odotuksia. Perhekotiäitien äitiys muodostuu heidän omien biologisten lapsiensa äitinä olemisesta sekä heidän kotiinsa sijoitettujen lapsien ammatillisena äitinä toimimisesta. Perhekodeissa tehtävää lastensuojelutyötä määrittää lastensuojelulaki ja sitä ohjaavat sekä valvovat Aluehallintovirastot ja kunnat.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tarkastella perhekotiäitien omia kokemuksia äitiydestään omille biologiselle ja perhekotiin sijoitetuille lapsille, tuoda heidän kokemuksiaan julki ja tukea perhekotiäitien äitiyttä.

Opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa perhekotiäitien kehittämisohdotuksia perhekotiäitinä toimimisen sekä perhetyön kehittämiseksi ja heidän koulutustarpeiden selvittäminen. Opinnäytetyön aineisto kerättiin haastattelemalla kolmea perhekotiäitiä. Opinnäytetyön tuloksia käytetään myös toimeksiantajana olleen uusimaalaisen sosiaalialan koulutuksia järjestävän yrityksen koulutus- ja palvelutarjonnan kehittämiseen.

Haastatellut perhekotiäidit kokivat äitiytensä erilaiseksi omille biologisten ja perhekotiin sijoitettujen lasten suhteen. Perhekotiäidit kokivat äitiydessään haasteita, mutta he kaikki olivat tyytyväisiä omaan haastatteluhetken tilanteeseen. He kokivat tekevänsä arvokasta työtä ja nauttivat sen tekemisestä. Perhekotiäidit kokivat myös tarvitsevänsä vertaistukea, säännöllistä työnohjausta sekä koulutusta ajan-kohtaisista, mahdollisesti uudistuvista perhekoteihin liittyvistä vaatimuksista ja määräyksistä.

Asiasanat: ammatillinen perhekoti, lapsen etu, lastensuojelu, perhehoito, vanhemmuus, äitiys.

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

KEITAANNIEMI, KATJA

The two faces of maternity

Three familycare mothers' experiences of their maternity

Autumn 2016

ABSTRACT

Usually we say that the mother is the woman giving birth to the child. Mother can also be a woman who is not a child's biological mother but only raises the child. Maternity is a subjective experience and the maternity has cultural roles and cultural expectation. Professional family home maternity consists of her own motherhood with her biological child and the child placed at their home. Municipality and regional state Administrative Agency oversees the laws in the professional family home. The child protection law defines the child protection work that is done in professional family homes.

The purpose of this thesis was to find out family home mothers' experiences of maternity. The commissioner is a private social company. The goal of this thesis was to view professional family homes mothers' own experiences about their motherhood with their own biological child and foster care children and support their motherhood.

The objective of the thesis was to find out the mothers own ideas about developing training and being a professional family home mother. The material for this thesis was put together by three professional family home mothers. The results of this thesis are used also for developing social service degrees and teaching.

Interviewed professional family home mothers found their motherhood different with their own children and foster care children. Motherhood for them was challenging but they were happy with their own situation at the time of the interview. Professional family home mothers felt the need for support, regular work guidance and training, changing regulation and requirements related to professional family homes.

Key words: professional family home, child's interest, child protection, family care, parenthood, maternity, motherhood

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET JA TARKOITUS	3
3 ÄITIYS JA VANHEMMUUS	4
3.1 Äitiys roolina	5
3.2 Äitiys myyttinä	6
3.3 Vanhemmuus ja sijaisvanhemmuus	6
4 LASTENSUOJELU JA SIJAISHUOLTO	9
4.1 Lapsen etu	11
4.2 Sijaishuollon muotoja	12
4.3 Lastensuojelun perhehoito	13
4.4 Ammatillinen perhekoti	14
5 TIEDONHANKINTA	16
6 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN	17
6.1 Tutkimusmenetelmä	17
6.2 Aineiston keruu	18
6.3 Aineiston analysointi	19
6.4 Eettisyys ja luotettavuus	20
7 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET	23
7.1 Odotukset ja kokemukset äitiydestä	23
7.2 Perhehoidon tukeminen	25
7.3 Kehittämis ehdotuksia ja koulutustarpeita	26
8 JOHTOPÄÄTÖKSET	27
9 POHDINTA	29
LÄHTEET	31
LIITTEET	36

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tarkastella perhekotiäitien omia kokemuksia äitiydestään omille biologiselle ja perhekotiin sijoitetuille lapsille, tuoda heidän kokemuksiaan julki ja tukea perhekotiäitien äitiyttä. Opinnäytetyön tavoitteena on kartoittaa perhekotiäitien kehittämis ehdotuksia perhekotiäitinä toimimisen sekä perhekotityön kehittämiseksi ja mahdollisten koulutustarpeiden selvittäminen. Tämä opinnäytetyö on toteutettu laadullisen tutkimuksen keinoin ja siinä on haastateltu kolmea perhekotiäitiä. Työn aihe on ajankohtainen lastensuojelulakiin tehtyjen uudistusten vuoksi. Opinnäytetyön aihe on työelämälähtöinen, sen toimeksiantajana on uusimaalainen yksityinen yritys, mikä tarjoaa koulutuspalveluita ja muita sosiaalialaan liittyviä palveluitaan mm. perhekotien vanhemmille.

Tulevaisuudessa perhehoito tulee lisääntymään ja sen jatkuva kehittäminen on tärkeää. Lastensuojelulapsia perhekoteihin sijoittavat kunnat kilpailuttavat lastensuojelun palveluntarjoajat ja laadun varmistaminen korostuu näissä prosesseissa. Keräämääni informaatiota voidaan hyödyntää esimerkiksi perhekotien vanhempien koulutustilaisuuksien, vertaisryhmätapaamisten ja työnohjauksen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Sijaishuoltona perhehoito voi olla toistaiseksi jatkuvaa tai määräaikaista. Lastensuojelulain mukaan huostaanotto on aina toistaiseksi voimassa oleva ja vastaavasti huostaanotetun lapsen perhehoito on myös toistaiseksi jatkuvaa. Perhehoitoon sijoitetut lapset ovat yleensä huostaanotettuja, sijoitus oletetaan pitkäaikaisemmaksi, vaikka tavoitteena on lapsen palaaminen biologisten vanhempiensa luo. Lapsi asuu perhekodissa toistaiseksi vaikka asuminen saattaa kestää useita vuosia, jopa 18-vuotiaaksi asti. Jälkihuoltoa voidaan perhehoidossa tarjota 21 ikävuoteen asti. Sijaisvanhemmuus ja pitkäaikainen perhehoito tarkoittavat arkikielessä samaa. (Hakkarainen, Kuukkanen & Piispanen 2013, 6.)

Perhehoitoliitto ja Pesäpuu ry ovat toimittaneet paljon sijaisvanhemmuutta ja perhehoitoa koskevaa materiaalia erilaisina oppaina.

Oppaiden ilmestymiseen ovat vaikuttaneet lastensuojelulain uudistukset vuonna 2012, mistä johtuen lastensuojelun perhehoidosta on tullut sijaishuollon ensisijainen hoitomuoto 1.1.2012 alkaen. Perhehoidossa eli sijaisperheissä oli 2012 vuoden lopussa 6290 lasta. Tulevaisuudessa odotetaan perhehoidossa elävien lasten lukumäärän nousevan, vuoden 2012 lakimuutos tulee näkymään tilastoissa myöhemmin. (Valkonen 2014, 7.) Tilastoista tulee myös näkymään onko lastensuojelussa löydetty lapsille lain mukaisia palveluja ja vastaavatko ne lasten tarpeita. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tilasto- ja indikaattoripankin (Sotkanet.fi.) mukaan 31.12.2014 perhehoidossa olleita lapsia ja nuoria oli kunnan kustantamissa palveluissa 5991.

2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET JA TARKOITUS

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tarkastella perhekotiäitien omia kokemuksia äitiydestään omille biologiselle ja perhekotiin sijoitetuille lapsille, tuoda julki heidän kokemuksiaan perhekotiäitinä ja tukea heidän äitiyttään perhekotiäitinä. Opinnäytetyön tavoitteena on kartoittaa perhekotiäitien kehittämisehdotuksia perhekotiäitinä toimimisen sekä perhekotityön kehittämiseksi ja heidän koulutustarpeiden selvittäminen.

Opinnäytetyössä kerättyä informaatiota voidaan hyödyntää perhekotien vanhempien koulutustilaisuuksien, vertaisryhmätapaamisten ja työnohjauksen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Opinnäytetyön aihe on rajattu pelkästään perhekotiäitien kokemuksiin, perhekotiisät ja lapset on jätetty tutkimuksen aiheen ulkopuolelle. Itseäni kiinnostaa äitinä ja ammatillisesti äitiys ja sen kokeminen. Lisäksi halusin vielä yhdistää näihin lastensuojelullisen näkökulman eli äitiyden perhekodissa.

Perhekodit ja etenkin niissä toimivat äidit ovat merkittävässä asemassa lastensuojelutyössä. Isoja lastensuojelulaitoksia puretaan ja lapsia sijoitetaan perhekoteihin ja perheisiin, jotka ovat pieniä yksiköitä. Perhehoidon vahvuuksia ovat turvallinen ja tavallinen perhe-elämä. Koti tarjoaa kasvu- ja elinympäristön, jossa on mahdollisuus kiintymykseen ja pysyvyyteen sekä läheisiin, usein läpi elämän kestäviin ihmissuhteisiin. Perhehoidossa on tavoitteina yksilöllisyys ja yhteisöllisyys.

(Hakkarainen ym. 2013, 8.) Lastensuojelun perhehoidosta tuli sijaishuollon ensisijainen hoitomuoto 1.1.2012 alkaen (Lastensuojelulaki 88/2010).

3 ÄITIYS JA VANHEMMUUS

Vakiintuneesti katsotaan, että lapsen synnyttänyt nainen on äiti. Äidiksi voidaan kutsua myös naista, joka ei ole lapsen biologinen vanhempi. Äitiys on subjektiivinen kokemus, äitiydellä on rooli ja äitiydelle on kulttuurisia odotuksia. Äitiys vaikuttaa olevan muuttumatonta vaikkakin se heijastaa aikakautensa yleistä henkeä. Julkisissa keskusteluissa käydään pohdintaa kunkin hetken äitiydestä, naisen moraalista, arvoista, vastuista sekä oikeuksista. (Härkälä 2006, 3).

Jyväskylän yliopiston äitiystutkija kasvatustieteiden tohtori Eija Sevon käsittelee Kirkko ja Koti lehden (28.4.2015) artikkelissaan *Monta polkua hyvään äitiyteen* kysymystä millainen on hyvä äiti. Sevonin mukaan hyvästä äitiydestä ei ole olemassa selkeää määritelmää. Hyvän äitiyden määritelmä on sidottu aikaan ja paikkaan sekä toisaalta vanhat ja vahvat äitimyytit seuraavat vaikka ajat muuttuvat. Hän kertoo meillä olevan vahva kulttuurinen ja jaettu hyvän äitiyden ihanne, jonka juonteet ovat kristinuskosta ja sen äitikuvasta sekä äiti-Mariasta. Toisaalta taas monet äitiyteen sekä vanhemmuuteen liittyneet asiat ja itsestäänselvyudet ovat nykypäivässä jo väistyneet. Äitiys on paljolti nykypäivänä naisen oma henkilökohtainen valinta, eikä väistämätön kohtalo. Nykypäivässä näkyy myös lapsettomuuden yleistymisen, tahallisesti tai tahattomasti.

3.1 Äitiys roolina

Äitiyttä voidaan jakaa monen eri roolin kesken. Äitiyden kulttuuriset odotukset jäsentyvän Kristiina Bergin (2008) mukaan neljälle eri ulottuvuudelle:

- 1) lapselle omistautuva – itseään toteuttava,
- 2) emotionaalinen side – rationaalinen tehtävä,
- 3) odotuksia toteuttava – omaehtoinen,
- 4) itsenäinen – äitiyttä jakava.

Äitiyden toteuttaminen kulttuurisesti hyväksyttävästi on tasapainoilua näiden odotusten välissä. Ulottuvuuksien kautta esiin tulevat viestit voivat yllyttää suorittamaan äitiyttä, heikentää äitien itsetuntoa tai tuottaa riittämättömyyden tunteita. Äitiyteen liittyvä kulttuurinen puhe kertoo siitä, millaiset käyttäytymisen tavat ja asenteet ovat sallittuja äideille ja mitä äitinä oleminen merkitsee. (Johnston ja Swanson 2003, 21.)

Äitiyteen liittyvät yhteiskunnalliset velvoitteet tekevät siitä eri alojen asiantuntijoiden, valtiovallan sääntelyn, tarkkailun ja kiinnostuksen kohteen. Huolimatta siitä, että äitiys ymmärretään kotiin kuuluvaksi yksityiseksi elämän alueeksi, se herättää julkista kiinnostusta ja huolta varsinkin silloin, kun naiset näyttävät epäonnistuvansa äitiyden tehtävässään tai toimivat äitiyden ideologisten oletusten vastaisesti. Merkittävä rooli äitiyden tuottamisessa ja sen rajojen määrittelyssä on kasvatusta-, hoito- ja sosiaalialan ammattilaisilla, jotka joutuvat ottamaan kantaa äitiyden riittävyyteen ja pohtimaan äitinä olemisen oikeuteen liittyvissä kysymyksissä. (Berg 2008, 15.)

3.2 Äitiys myyttinä

Äitiyteen liittyy vahvoja tunteita. Pieni lapsi, etenkin vauva, nostaa usein äitiyden tunteet pintaan. Äitiyteen liittyy paljon kirjoittamattomia sääntöjä ja myyttejä. Myytti on tarina ja se sisältää sekä uusintaa yhteiskunnan vallankäyttöä sekä rakennetta. Äitimyytti on yksi yhteiskunnan tunnetuimpia myyttejä. Lisäksi äitimyyttiä pidetään kontrolloivana. Äitimyytissä oletetaan äidin rakastavan ja hellivän lastaan sekä hänen huolehtivan lapsestaan kaikissa olosuhteissa. Äidit usein tasapainottelevat rooliensa ja tunteidensa kanssa. Äitiys on naisen oma yksityinen kokemus sekä lapsen ja äidin suhde. Tunnetasolla nämä kokemukset ovat moninaisia. Äitiyden tunteissa on paljon positiivisia ulottuvuuksia. Äitiyden tunteissa ei voi sivuuttaa äitimyytin olemassaoloa. (Härkälä 2006, 8-10).

Kasvatustieteiden tohtori Eija Sevon (Kirkko ja koti 28.4.2015) pohtii äitiyden haasteita tässä päivässä. Hänen mukaansa äitiyteen liittyy samanaikaisesti sekä nautintoa että iloa lapsesta mutta toisaalta riittämättömyyden tunteita ja epäonnistumisen pelkäämistä. Äiti pohtii olenko juuri oikeanlainen ja hyvä äiti tälle lapselle.

3.3 Vanhemmuus ja sijaisvanhemmuus

Vanhemmuuden rakentumisen katsotaan alkavan erilaisista perheistä. Perheistä taas tulevat erilaiset vanhemmat ja tästä koostuu erilainen vanhemmuus. Vanhemmuus sisältää paljon erilaisia osatekijöitä ja sitä voidaan jaotella eri tavoin. Vanhemmuudessa on mukana kasvatukselliset menetelmät ja vanhemmuuden mallit. Vanhemmuuteen vaikuttavat vahvasti vanhemman suhde lapseen, vanhemmuus yhteiskunnassa sekä vanhemman omat kokemukset. Biologinen vanhemmuus viittaa aina lapsen synnyttäjään ja siittäjään. Vanhemmuutta voi olla

jaoteltuna biologiseen, psykologiseen ja sosiaaliseen vanhemmuuteen. Joissakin tapauksissa voidaan käyttää nimitys juridinen vanhemmuus (Vuokila 2010, 26). Henna Rautio (2014) kuvaa Pro gradu- tutkielmassaan vanhemmuutta jatkuvasti muuttuvaksi, elämän pituiseksi tehtäväksi. Raution mukaan vanhemmuutta annetaan ja saadaan ja se on monen asian summa.

Sijaisvanhemman vilpitön suhtautuminen sijoitetun lapsen biologisiin vanhempiin saattaa olla vaikeaa. Ei ole aina helppoa arvostaa lapsen biologisten vanhempien tekoja. Tilanteessa missä biologinen vanhempi ei hyväksy sijoitusta, on lapsen vaikeaa kiinnittyä uusiin vanhempiinsa. Erityisen tärkeää on, että sijoitetun lapsen omat vanhemmat tukevat lapsensa suhdetta näihin uusiin sijaisvanhempiin. Sijaisvanhemmat joutuvat kokemaan paljon erilaisia asioita, joita tavallisten perheiden vanhemmat eivät kohtaa. (Lappalainen 2014, 18).

Sijoitetun lapsen kokemus ja odotukset äitiydestä voivat olla vääristyneitä tai hänelle ei ole päässyt muodostumaan normaalia äitisuhdetta oman biologisen äidin kanssa. Sijoitetulla lapsella voi olla kokemus omasta äidistään kaverina ei vanhempana. Sijoitettu lapsi on voinut itse joutua huolehtimaan omasta biologisesta äidistään, eikä itse ole saanut lapselle kuuluvaa hoivaa ja huolenpitoa.

Holm (2011, 13) kuvaa vanhempien ja kasvatusalan ihmisten molempien olevan kasvatuksen asiantuntijoita, mutta eri lähtökohdista. Ammatillisella on pohjana koulutus ja kokemus, vanhemmalla asiantuntemus yleensä perustuu omaan henkilökohtaiseen kokemukseen.

Äitiyttä ja sijaisvanhemmuutta pohditaan Henna Jokiahon (2007, 12-20) Pro gradu -tutkielmassa monitasoisena sisäisen äitiyden kokemuksena, jossa sijaisäidillä on oma tarinansa äitiydestä. Keskeisenä ajatuksena on sijaisäidin oma mielikuva äitiydestä. Sijaisvanhemmuus on jaettua äitiyttä lapsen biologisen äidin kanssa. Sijaisäidin on hyvä muistaa lapsen biologisen äidin tärkeys ja huomioida se yhteistyössä.

Ammatillisen perhekodin äiti huolehtii arjessa monesta lapsen perustarpeesta, mikä puolestaan luo lapselle perusturvaa. Arkiäiti on joidenkin perhekotiäitien

käyttämä nimitys itsestään ja se on kuvaava. Perhekodeissa eletään tavallista arkea, iloineen ja suruineen. Perheen koko voi olla seitsemän lasta ja kaksi vanhempaa. Joissakin ammatillisissa perhekodeissa voi olla työntekijä auttamassa perheen arjen pyöryksessä ja perhekodin vanhempien lomien sijaisena. (Valkonen 2014, 10-12.)

Valkonen (2014, 77) on tutkinut sijaisperheitä. Hänen mukaansa rakkauden, turvallisen arjen ja vanhempien lisäksi rajat sekä tasapuolisuus olivat sijaisvanhempien taholta nousseita tärkeitä asioita. Monet tutkitut vanhemmat totesivat, että lapsi saa olla sellainen kuin on. Lasta kannustetaan sekä pyritään löytämään lapsen omat voimavarat mutta ei aseteta tavoitteita liian korkealle.

Järvinen ym. (2012, 42) pohtivat, että äitiyteen liittyy yhteiskunnallisia velvoitteita ja näiden myötä äitiydestä tulee valtiovallan ja eri asiantuntijoiden mielenkiinnon, tarkkailun sekä sääntelyn kohde. Etenkin äidin epäonnistuminen tehtävässään herättää julkista huolta ja kiinnostuneisuutta. Schroeder (2015, 108) selvittänyt Pro gradu -tutkielmassaan äitiyden kahtiajakoa; kulttuurimallia hyvä ja paha sekä oikein ja väärin sellainen äiti. Hänen tutkielmassaan on käsitelty äiti-identiteetin muodostumista ja äitiyden onnistumista sekä äitiyden haasteita yhteiskunnassa.

4 LASTENSUOJELU JA SIJAISHUOLTO

Lastensuojelulaki (88/2010) määrittelee, että lastensuojelua on lapsi- ja perhekohdainen lastensuojelu. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua toteutetaan tekemällä lastensuojelutarpeen selvitys ja asiakassuunnitelma sekä järjestämällä avohuollon tukitoimia. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua ovat myös lapsen kiireellinen sijoitus ja huostaanotto sekä niihin liittyvä sijaishuolto ja jälkihuolto. Pelkosen (2013, 12) mukaan huostaanotto ja sijaishuolto ovat lastensuojelussa aina viimesijaisia väliintuloja. Näiden interventoiden kautta puututaan lapsen ja hänen läheistensä tilanteeseen. Edellä mainitut lastensuojelulliset toimenpiteet muuttavat välttämättä lapsen perheyhteisön rakennetta.

Lastensuojelulakiin on tehty muutoksia viime vuosina. Kiireellisen sijoituksen perusteita on muutettu 1.1.2016. Kiireellinen sijoitus on tehtävä lapsen ollessa välittömässä vaarassa. Tällöin lapselle on järjestettävä kiireellisesti sijaishuoltona hänen tarvitsemansa hoito ja huolto. Tämä päätös voidaan tehdä kolmeksi kuukaudeksi ja tarvittaessa sitä jatketaan toiset 30 vuorokautta. Tänä aikana on tehtävä huostaanottihakemus hallinto-oikeudelle tai päätettävä kiireellinen sijoitus. Mahdollisesti lapselle ja perheelle voidaan tarjota avohuollon palveluja. Lastensuojelulaissa on uusi vaihtoehto kiireellinen avohuollon tukitoimi. Lain mukaisia avohuollon tukitoimia on järjestettävä kiireellisesti edellyttäen, että ne ovat lapsen edun mukaisia, huolenpidon toteuttamiseksi sopivia ja mahdollisia sekä riittäviä lapsen tarpeisiin. Avohuollon tukitoimet toteutetaan mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä. Yhteistyössä on mukana lapsi, hänen vanhempansa, huoltajat ja muut lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavat henkilöt. (Lastensuojelulaki 1302/2014.)

Sijaishuollon järjestäminen ensisijaisesti perhehoitona tuli voimaan 1.4.2015. (Lastensuojelulaki 264/2015.) Jo 1.1.2012 lakia oli muutettu niin, että lapselle on järjestettävä laitoshuoltoa, jos sijaishuoltoa ei voida järjestää lapsen edun mukaisesti riittävien tukitoimien avulla perhehoidossa tai muualla. Sijaishuoltopaikan valinnassa on kiinnitettävä erityinen huomio huostaanoton perusteisiin sekä lapsen tarpeisiin. (Lastensuojelulaki 316/2011.)

Vähämaa (2008, 11) pohtii, että lapsen sijoitusprosessissa on aina monta mahdollista muuttujaa, toimijaa sekä näkökulmaa. Prosessin keskeisiä toimijoita ovat sijoitettava lapsi sekä hänen oma biologien perheensä, tuleva sijaisperhe ja lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. He kaikki vaikuttavat yhteistyöllään ja vuorovaikutuksellaan prosessin sujuvuuteen. Lapsen muuttaminen uuteen perheeseen tai perhekotiin on niin kuin mikä tahansa voimakkaasti muuttunut elämäntilanne. Tilanne vaatii kaikilta aikaa ja opettelua, sekin on osa prosessia.

Perheinterventioita ovat Juha Hämäläisen mukaan myös erilaiset ennaltaehkäisevät toimet, joilla edistetään lapsiperheiden hyvinvointia vaikuttamalla perheiden kasvatuskäytäntöihin sekä yhteiskunnan kotikasvatuskulttuuriin. Näissä tapauksissa interventio kohdistuu vanhempien kasvatustietoisuuteen, -asenteisiin ja -käyttäytymiseen. Näissä käytettävät keinot ovat valistus, neuvonta ja julkinen keskustelu. (Hämäläinen 2011, 49-50.)

4.1 Lapsen etu

Lastensuojelu perustuu aina lapsen etuun. Lapsen edun määrittely ei ole yksinkertaista. Sitä määriteltäessä arvio voi perustua joko lapsikeskeiseen arviointiin tai pohjautua arviointiin lapsen elämiseen perheessä. Perhekeskeisessä arvioinnissa huomioidaan vanhempien oikeuksia ja velvollisuuksia toteuttaa lapsen etua. Lapsikeskeisessä tai lapsilähtöisessä arvioinnissa perustetaan arviointia lapsen näkökulmasta. (Räty 2008, 24-25.) Lastensuojelulain (88/2010) mukaan lapsella on oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Lapsen kanssa työskennellessä on nähtävä esiin tulevat asiat lapsen näkökulmasta. Usein lapsen asioihin paneudutaan perheen ja vanhempien ongelmien kautta. Lapsi on pystyttävä näkemään ensisijaisena vaikka on tärkeää tehdä yhteistyötä koko perheen kanssa. Vanhemmat ja heidän tarpeensa on huomioitava, sillä lapsen paras ei pääse toteutumaan ilman hänen vanhempiaan. Yhteisten työskentelytavoitteiden löytyminen on helpompaa kun katsomme yhdessä lapseen. Lapsen hyvinvointi riippuu koko perheen hyvinvoinnista ja lapset ovat aina riippuvaisia aikuisista. (Järvinen ym. 2012, 27.)

Järvisen ym. (2012, 137-138) mukaan lapsen etu on yksilöllistä, lasten omien tarpeiden sekä odotuksia vastaavan kohtelun sekä kehittymisen mahdollisuuksia. Lapsen edun toteutuminen vaatii, että ammattihenkilö huolehtii lapsen oikeuksien toteutumisesta lastensuojelulain mukaisesti. Ennakoimalla lastensuojelullisia tilanteita ja puhumalla riittävän aikaisin lapsen vanhempien tai huoltajien kanssa turvataan lapsen edun toteutumista.

4.2 Sijaishuollon muotoja

Lapsen sijaishuollolla tarkoitetaan huostaanotetun tai kiireellisesti sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella. Sijaishuolto voi olla perhehoitoa, laitoshuoltoa tai muuta lapsen tarpeiden edellyttämällä tavalla järjestettyä hoitoa. (Räty 2008, 293.)

Lastensuojelulain 1302/2014 (astui voimaan 1.1.2016) 38 § mukaan lapsen kiireellinen sijoitus on tehtävä lapsen ollessa välittömässä vaarassa. Kiireellisen sijoituksen aikana sosiaalihuollosta vastaavalla toimielimellä on oikeus päättää lapsen asioista kiireellisen sijoituksen tarkoituksen edellyttämässä laajuudessa siten kuin 45 §:ssä säädetään. (Lastensuojelulaki 1302/2014.)

Lastensuojelun sijaishuollon erilaisia muotoja ovat perhehoito, ammatillinen perhekoti, laitoshuolto tai jokin muu lapsen tarpeiden mukainen sijoitusmuoto. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä vastaa lapsen tarpeiden mukaisen sijaishuoltopaikan valinnasta. Kunnilla on mahdollisuus järjestää perhehoidon palvelut itsenäisesti. Kunnat voivat ostaa sijaisperheen ja sen palvelut perhehoidon palveluita tarjoavalta yritykseltä. (Valkonen 2014, 54.) Sijaishuoltopaikan valintaa tehtäessä on kiinnitettävä erityisesti huomiota lapsen tarpeisiin sekä läheisten ihmisten suhteiden ylläpitoon kuten vanhempien ja sisarusten tapaamisen mahdollistamiseen. Vanhempien ja huoltajan toiveita kuunnellaan sijaishuoltopaikan valinnassa, mutta he eivät voi määrätä sitä. Uutta sijaishuoltopaikkaa etsittäessä on mahdollisuuksien mukaan huomioitava lapsen kielelliset, kulttuuriset ja uskonnolliset tekijät. On myös huomioitava yksilöllisesti lapsen ikä, kouluopinnot ja harrastukset sekä uusi asuinympäristö. Sijaishuoltopaikan on vastattava lapsen hoidon ja huolenpidon tarpeisiin, unohtamatta lapsen erityistarpeita. (Räty 2008, 297-298.)

4.3 Lastensuojelun perhehoito

Hakkarainen ym. (2013) mukaan lastensuojelun perhehoito on perhehoidon eniten käytetty muoto. Perhehoitoa voidaan lastensuojelun lisäksi tarjota mielenterveyskuntoutujille, kehitysvammaisille, vammaisille sekä ikäihmisille. Lastensuojelun tavoitteena on sijaisperhesijoitusten lisääminen ja painopiste on laitoshuollossa perhehoitoon. Lastensuojelun perhehoidossa tehdään merkityksellistä ja erittäin arvokasta lasten auttamistyötä. Perheet tarjoavat lapsille syntymävanhemmuutta korvaavia vanhempia ja lasten traumoja sekä kehitystä korjaavia kokemuksia. Näillä on merkitys lastensuojelulapsen elämän eheyttämisessä. Lastensuojelun perhesijoituksissa vaikuttavuus kehittyy arjen kautta, henkilökohtaisella tasolla, yhdessä tekemällä ja kokemalla asioita. Kunnilla on mahdollisuus järjestää perhehoidon palvelut itsenäisesti. Kunnat voivat ostaa sijaisperheen ja sen palvelut perhehoidon palveluita tarjoavalta yritykseltä. (Hakkarainen ym. 2013, 4.)

Perhekodeissa voidaan käyttää kasvatuksellisia keinoja kotikasvatukseen verrattavia sääntöjä ja ohjeistuksia, kuten kotiintuloajat, ruokailut, puhelimen tai tietokoneen käyttö öisin. Kotikasvatukseen kuuluvien sääntöjen myötä kasvatetaan lasta vastuullisuuteen sekä opetetaan lapselle yleisesti hyväksytyjä käyttäytymissääntöjä ja hyviä tapoja. (Räty 2008, 337.) Perhekodin perusrytmi ja toistuvat jokapäiväiset rutiinit luovat lapsille ennakoivuutta ja turvallisuutta. Lapsen on helppo kasvaa ja kehittyä selkeissä ja turvallisissa rajoissa. Ruokailuajat ovat hyvä tapa rytmittää lasten päivää. Rutiinit ovat hyvä apu ohjaamaan ja kasvattamaan lapsen elämänhallintaa. (Matilainen 2008, 25.)

4.4 Ammatillinen perhekoti

Ammatillinen perhe on perhehoitoa, jota annetaan yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain 7§ tarkoitetun luvan perusteella ammatillisessa perhekodissa. (Laki yksityisistä sosiaalipalveluista.) Sosiaalihuoltolaki (311/1992) määrittää perhehoitoa antavat kodit perhekodeiksi. Perhehoito voi olla joko perhehoitajalain mukaisen toimeksiantosuhteen perusteella annettava sijaishuolto tai perhekoti, jossa yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta annetun lain mukainen sijaishuolto. Toimeksiantosuhteisessa perhehoidossa lapselle tarjotaan perheen kasvuympäristöä. Luvanvaraisessa perhekotihoidossa vaaditaan lasten kanssa asuvilta sekä heidän hoidostaan ja kasvatuksesta vastaavilta aikuisilta ammatillista koulutusta. Yksiköissä on usein palkattua lisähenkilöstöä ja heidän kelpoisuusehtonsa on määritelty tarkasti. (Saastamoinen 2008, 27-29.)

Perhekoti on yksityinen koti, jossa annetaan perhehoitoa. Hakkarainen ym. (2013) mukaan laissa määritellään, että perhekodilla tarkoitetaan yksityiskotia, jossa annetaan perhehoitoa perhehoitajalain tai yksityisistä sosiaalipalvelujen valvonnasta annetun lain (1996) perusteella. Perhekodin tulee terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan olla siellä annettavalle perhehoidolle sopiva. (Sosiaalihuoltolaki 311/1992.) Perhekodissa voidaan samanaikaisesti hoitaa enintään neljää lasta hoitajan kanssa samassa taloudessa asuvat alle kouluikäiset lapset ja muut erityistä hoitoa ja huolenpitoa vaativat henkilöt mukaan lukien, jollei kyse ole hoidon antamisesta sisarruksille tai saman perheen jäsenille. (Hakkarainen ym. 2013, 50.) Ammatillisessa perhekodissa voi olla samanaikaisesti enintään seitsemän sijoitettua lasta, jos perhekodissa annettavasta hoidosta, kasvatuksesta tai muusta huolenpidosta vastaa vähintään kaksi hoitopaikassa asuvaa henkilöä ja ainakin toisella hoitopaikassa asuvista henkilöistä on tehtävään soveltuva koulutus ja riittävä kokemus hoito- ja kasvatustehtävistä. (Perhehoitajalaki 312/1992; Sosiaalihuoltolaki 311/1992; Hakkarainen ym. 2013, 51.) Ammatillinen perhekoti yritysmuotoisena kuuluu yksityisen sosiaalipalvelujen lain piiriin. Aluehallintovirasto ja sijoittava kunta ohjaavat sekä valvovat ammatillisten perhekotien toimintaa.

Kunnan alueelle sijoitetuista lapsista on pidettävä rekisteriä. Ammatillinen perhekotitoiminta on luvanvaraista toimintaa ja vaatii aina etukäteen tehtävät tarkastukset. Luvissa määritellään sijoitettavien lasten lukumäärä, toiminnasta vastaavan nimi sekä paloturvallisuus, lääkehoitosuunnitelma ja hygieniapassit. (Laki yksityisistä sosiaalipalveluista 922/2011; Hakkarainen ym. 2013, 50.)

Ammatilliset sijaisperheet hoitavat erityishoitoa vaativia lapsia. Erityishoitoa tarvitaan kun lapsella on jokin erityishoidon tarve (esimerkiksi diagnoosi autismi, ADHD, laaja-alainen kehityshäiriö tai kiintymyssuhdehäiriö) tai lapsen biologiset vanhemmat ovat haasteellisia yhteistyökumppaneita. Näissäkin perheissä yleensä ainakin toinen vanhemmista on lasten kanssa kotona. (Arkimies 2008, 33-35.)

Perhekoti voi toimia myös laitosluvilla, ja silloin sillä on mahdollisuus lastensuojelulain mukaisiin rajoitustoimenpiteisiin. Luvanvaraiset ammatilliset perhekodit eivät saa käyttää rajoitustoimenpiteitä. Rajoitustoimenpiteiden käytöstä perhehoidossa on ainoana poikkeuksena yhteydenpidon rajoittaminen. Tämän yhteydenpidon rajoittamisen päätöksen tekee lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä kunnassa. (Hakkarainen ym. 2013, 10; Rätty 2008, 337.)

Opinnäytetyössäni haastateltavat perhekotien äidit ovat kaikki luvanvaraisista ammatillisista perhekodeista, heillä ei ole lastensuojelulaitoksen laitoslupia.

Ammatillisen perhekodin äidin työ on vuorovaikutusta. Ydinosaamisena ovat vuorovaikutustaidot ja äidin oma persoona toimii siinä työvälineenä. Ammatillinen vuorovaikutus on vaikuttamista, tiedon jakoa ja hankintaan sekä asioiden eteenpäin viemistä. Lisäksi se on opettamista, ohjausta, neuvontaa ja tiedotusta. Vuorovaikutus on tärkeää ja monitasoista. Lapsien kanssa vuorovaikutuksessa on huomioitava heidän ikänsä ja kehitystasonsa. On muistettava antaa tilaa hiljaisuudelle, tunteille ja ajattelulle. Lapsen kasvu ja kehitys hyötyvät näistä ja näiden avulla lapsi voi kokea olevansa arvokas. Lapsen on tärkeää saada eheyttäviä ja korjaavia kokemuksia vuorovaikutteisesti turvallisen aikuisen tuella. (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Veistilä & Virolainen 2012, 228.)

5 TIEDONHANKINTA

Hain lähdemateriaalia pääasiassa Melindan ja EBSCO:n kautta sekä Arto-kotimaisen artikkeliviitetietokannasta. Pääasiallisena rajauksena oli alle kymmenen vuotta vanhat lähteet. Lähdemateriaalin hakusanoina käytin sanoja: lastensuojelu, perhehoito, perhekoti, sijaisvanhemmuus ja äitiys. Erilaista materiaalia löytyi runsaasti. Äitiystutkimuksella on pitkät perinteet ja siitä on tehty useita tutkimuksia. Perhekotiäitien kokemuksia käsitteleviä tutkimuksia löytyi vähemmän. Aikaisempia tutkimuksia aiheeseen liittyen löytyy myös ammattikorkeakoulun opinäytetöistä väitöskirjoihin. Aiheeseen liittyvää tutkimustietoa on paljon ja sen rajaaminen oli haastava tehtävä.

PAINOPISTE	OPPILAITOS	NIMI	TEKIJÄ
Äidin kokemukset (tutkimukseen osallistui myös yksi isä)	Jyväskylän yliopisto, kasvatustieteiden laitos	Pro gradu –tutkielma: Elämäntapana sijaisvanhemmuus (sijaisäitien kokemuksia sijaisvanhemmuudesta ja perheen arjesta) .2007	Henna Jokiaho
Äitiydelle tuotetut kulttuurilliset odotukset	Turun yliopisto, Sosiaalipolitiikan laitos	Väitöskirja: Äitiys kulttuurisina odotuksina. 2008	Kristiina Berg
Äitisubjektin rakentuminen suorituskeskeisessä asiantuntijayhteiskunnassa	Lapin yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta, Aikuiskasvatustiede	Pro gradu –tutkielma: ”Eihän kukaan pysty tähän kaikkeen”. Äitisubjektin rakentuminen suorituskeskeisessä asiantuntijayhteiskunnassa. 2011	Elina Holm

Taulukko 1. Opinnäytetyön aihetta koskevia tutkielmia

6 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

6.1 Tutkimusmenetelmä

Tämän opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi on valittu laadullinen tutkimusmenetelmä, johtuen tutkittavan aiheen luonteesta ja koska siinä pyritään ymmärtämään tutkimuskohdetta. Haastattelu sopii hyvin kohderyhmän kertomusten keräämisen muodoksi. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2001, 152.) Laadullista tutkimusmenetelmää soveltaen voidaan keskittyä useiden eri ominaisuuksien tarkasteluun pienessä tapausjoukossa. (Räsänen, Anttila & Melin 2005, 88.) Laadullinen tutkimus kuvaa todellista elämää. Siinä on tavoitteena ymmärtää tutkimuskohdetta. Tiedot sekä aineisto hankitaan luonnollisessa, todellisessa tilanteessa. Kasvatus- ja yhteiskuntatieteellinen tutkimus voidaan jäsentää ymmärtämiseen pyrkivään lähestymistapaan. Silloin tavallisesti käytetään kvalitatiivista analyysia ja päätelmien tekoa. (Hirsjärvi ym. 2001, 152-153.) Laadullinen tutkimus on Tuomen ja Sarajärven (2002, 28) mukaan ymmärtävää tutkimusta, ja sen avulla ilmiöitä voi selittää ja ymmärtää. Laadullinen tutkimus on kokonaisvaltaista tiedonhankintaa ja siinä tutkittavien näkökulmat sekä ääni pääsevät esille. Tutkittava kohderyhmä on valittu tarkoituksenmukaisesti eikä se ole satunnaisotos. Tutkimusmenetelmä on lähestymistapa tutkittavaan asiaan. (Mattila, Ruusunen & Uola 2006, 98).

Olen valinnut haastateltavani pyrkien saamaan tästä pienestä tapausjoukosta todellisessa tilanteessa heidän omia kokemuksiaan ja ajatuksiaan esille. Haastateltavat äidit valitsin sattumanvaraisesti internetin kautta kolmesta eri perhekodista. Äidit ovat iältään noin 50-vuotiaita. En ollut käynyt heidän kenenkään perhekodeissa aikaisemmin.

6.2 Aineiston keruu

Haastateltavia ammatillisten perhekotien äitejä oli kolme. He kaikki toimivat luvvanvaraisissa yritysmuotoisissa perhekodeissa ja kaikilla on omia biologisia lapsia. He asuivat puolisoidensa kanssa perhekodissa. Heidän perhekotiäitikokemuksensa vaihtelivat muutamasta vuodesta lähes kahteenkymmeneen vuoteen. Jokaisella perhekotiäidillä oli aikaisemmin muutakin työkokemusta lasten parissa ja kaikilla oli ajanmukaiset, perhekotiin vaadittavat koulutukset. Heillä oli käytynä myös lisäkoulutuksia.

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiä olivat:

- Miten koet äitiyden omille ja sijoitetuille lapsillesi,?
- Miten koet saavasi tukea perhehoitajana?
- Miten kehittäisit perhehoitoa?

Keräsin opinnäytetyön aineiston puolistrukturoidulla haastattelulla. Haastattelu on tarkoituksellinen keskustelu, joka perustuu kielelliseen vuorovaikutukseen. Tutkijalla mahdollistuu lähestyminen vaikeastikin tutkittaviin asioihin tai asioihin miten ihmiset kokevat maailmaa, elämää ja mitä merkityksiä he antavat kokemilleen asioille. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 11-15.)

Opinnäytetyötä varten haastattelin kolmea perhekotiäitiä. Nauhoitin tekemäni haastattelut puhelimella. Tein yhden esihaastattelun yhdelle eri perhekotiäidille ennen varsinaisia haastatteluja. Hirsjärvi & Hurmeen (2000, 72-73) mukaan tutkijan on tehtävä esihaastattelu. Sen tarkoituksena on testata haastattelurunkoa ja sen avulla saadaan kuvaa haastattelun keskimääräisestä pituudesta, kun kyseessä useampia esihaastatteluja. Esihaastattelut ovat välttämättömiä ja tärkeä osa tutkimusta. Esihaastattelujen jälkeen voidaan vielä haastattelukysymyksiä muuttaa tai täydentää. Otin myös tämän esihaastattelun mukaan opinnäytetyöhöni kahden muun haastateltavan lisäksi.

Litteroin kaikki haastattelut heti niiden tekemisen jälkeen. Haastattelut kestivät tunnista puoleentoista tuntiin. Litteroituna haastatteluista tuli tekstiä 15 sivua riivinvälillä ollessa 1.5. Tein kaikki haastattelut perhekodeissa, joissa en ollut koskaan ennen käynyt ja paikalla ei ollut muita henkilöitä. Ajoitin haastattelut aamupäivään ja näin perhekotien lapset olivat haastattelujen aikana koulussa. Jokainen haastateltava perhekotiäiti lupautui heti puhelimesta innostuneena haastatteluun ja pitivät opinnäytetyöni kysymyksiä tärkeänä mutta samalla myös vaikeana.

Tavoitteena oli selvittää näiden kysymysten kautta vastauksia seuraaviin kysymyksiin.

Tarkasteltaviksi kysymyksiksi nousivat:

1. Mitkä asiat koet äitiydessä (biologinen ja perhekotiäitiys) iloina?
2. Mitkä olivat odotuksesi äitiydestä?
3. Onko biologinen ja perhekotiäitiys samanlaista?
4. Onko käsityksesi äitiydestä muuttunut oman kokemuksesi kautta?
5. Mistä saat tukea äitiyteen?
6. Miten kehittäisit perhehoidon tukimuotoja?
7. Mitä toivot lisää perhehoitajille?

6.3 Aineiston analysointi

Tutkimuksen ydinasioita ovat analyysi, tulkinta ja johtopäätösten teko. Analyysivaiheen kautta tutkija selvittää millaisia vastauksia hän saa ongelmiin. Tulkinta-aineiston analyysissä tuo esiin nousevien merkitysten selkiyttämisen ja pohdinnan. Johtopäätökset on tutkijan itse pohdittava. On mietittävä tulosten merkitys tutkimusalueelle ja voiko niillä olla laajempia merkityksiä. Suositeltavaa on aloittaa aineiston käsittely ja analysointi mahdollisimman pian haastattelujen jälkeen. (Hirsjärvi. 2001, 207.)

Analysoin opinnäytetyöni aineistoa sisällönanalyysin soveltaen. Sisällönanalyysissä perehdyin litteroituihin haastatteluihin ja keskityin tutkimustehtävään, jotta löytäisin aineistosta tutkimustehtävään liittyviä ilmaisuja, pääsin jatkamaan analysointia pelkistyksen ja kategorioinnin kautta kuvauksiin ja lopuksi pääluokkaan.

Milesin ja Hubermanin (1994) mukaan aineistoa analysoidaan aloittamalla sen pelkistämisestä, alkuperäiset ilmaukset pelkistetään eli redusoidaan tutkimustehtävän kannalta oleellisiin ilmauksiin.

Tämän jälkeen ilmaukset laitetaan alakategorioihin (luokkiin), ja nimetään kutakin kategoriaa kuvaavalla nimellä (klusterointi). Seuraavana samankaltaiset alakategoriat yhdistetään ja tehdään niistä yläkategorioita, jotka edelleen nimetään kategoriaa kuvaavaksi (abstrahointi). Lopuksi yläkategoriat yhdistetään ja saadaan kaikkia kategorioita kuvaava luokka eli pääluokka.

Kategorioinnilla saadaan vastattua tutkimustehtävään. Laineen (2001) mukaan analyysillä nostetaan tutkimusaineiston olennaiset asiat ja merkityskokonaisuudet esille tematisoinnin avulla. Sisällönanalyysin tarkoituksena on kuvailla dokumentit sanallisesti. (Tuomi ym. 2002, 101-113.)

6.4 Eettisyys ja luotettavuus

Raportointisuunnitelmassa olen huomionnut eettisyyden ja luotettavuuden. Opinnäytetyössä haastattelin vain kolmea perhekotiäitiä ja näin ollen oli tarkkaan huomioitava luottamuksellisuus ja anonymiteetti (LIITE1). En paljasta heidän henkilöllisyyttään, enkä perhekotien sijaintia. Opinnäytetyön valmistuttua tuhoan kaiken tutkimusmateriaalin. Eskola & Suoranta (2008, 52) painottavat anonymiteettia,

luotettavuutta, luottamuksellisuutta sekä asianmukaista tutkimusmateriaalin sekä muistiinpanojen hävittämistä.

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2012-2014) mukaan yksityisyyden suoja kuuluu Suomen perustuslailla suojattuihin oikeuksiin ja on myös tutkimuseettisesti tärkeä periaate. Tutkimusaineistojen keruun, käsittelyn ja tulosten julkaisemisen kannalta tärkein yksityisyyden suojan osa-alue on tietosuoja. Raportoinnissa yksi tärkeimmistä vaatimuksista on, ettei tutkittavia saa tunnistettua. (Räsänen ym. 2005, 20). Olen huomionut haastateltavien yksityisyyden läpi koko opinnäytetyöprosessin. Olen jättänyt tarkoituksenmukaisesti kertomatta haastateltavien tarkat iät, paikkakunnat ja sijoitettujen lasten lukumäärät.

Yksityisyyden suojaa koskevat tutkimuseettiset periaatteet jaetaan kolmeen osaan:

1. tutkimusaineiston suojaaminen ja luottamuksellisuus
2. tutkimusaineiston säilyttäminen tai hävittäminen
3. tutkimusjulkaisut

(Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012-2014)

Periaatteiden lähtökohtana on pyrkimys sovittaa yhteen luotettavuus ja tieteen avoimuuden periaate. Tutkittavien yksityisyyden suojasta huolehditaan asettamalla aineistoille tarkat jatkokäytön ehdot. Aineistoja saadaan käyttää vain tutkimustarkoituksiin. Yksityisyyden suojaamiseksi on Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2012–2014) laatinut seuraavat periaatteet: tutkimusaineiston luotettavuus ja suojaaminen, aineiston hävitys tai säilytys sekä tutkimusjulkaisuja koskeva osio. Mikäli tutkimuksen kannalta on oleellista tutkittavien tunnisteellisten tietojen käyttäminen, on aineiston käsittelyyn, säilyttämiseen ja hävittämiseen tai arkistointiin kiinnitettävä erityistä huomiota tutkittavien yksityisyyden suojaamiseksi. Kun tunnisteellisia tietoja ei tutkimuksen kannalta enää tarvita, tulee tiedot hävittää tai muuttaa poistamalla erilaisia tunnisteita (esimerkiksi tutkittavan paikkakunta, ammatti, työpaikka). Tutkija on vaitiolovelvollinen keräämästään materiaalista. Poikkeuksena vaitiolovelvollisuuteen on tieto törkeästä rikoksesta tai lastensuojelun selvittämisen tarpeesta.

Tutkimusaineiston jatkokäyttöä varten laaditaan aineistolle jatkokäyttöehdot. Jatkokäyttäjiltä voidaan vaatia vaitiolositoumusta tai aineiston käyttöehtosopimusta. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012–2014)

Olen koko opinnäytetyöprosessin ajan pitänyt mielessäni Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeita. Näin pienessä määrässä haastatteluja luottamuksellisuutta ei voi unohtaa. Luottamuksellisuus sekä luotettavuus haastatteluissa on peruslähdekohta ja eettisesti minua velvoittava. Eettisyys on merkittävä asia ja sitä olen noudattanut opinnäytetyössäni. Olen kertonut haastateltavilleni suullisesti sekä lähettämässäni kirjeessä, että tuhoan kaikki haastatteluihin liittyvät materiaalit työni valmistuttua, eivätkä he ole tunnistettavissa tässä työssä. Olen toiminut anonyyminä tutkijana. Haastateltavat ovat kaikki tulleet vapaaehtoisesti haastateltaviksi, vailla mitään sidoksia.

7 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET

7.1 Odotukset ja kokemukset äitiydestä

Haastateltaville perhekotiäideillä ei ollut paljon odotuksia äitiydestä. Jokainen kertoi kasvaneensa äitiyteen. Äidit totesivat, että on ollut hienoa nähdä omien lasten kasvavan sekä huomata heidän pääsevän elämässään eteenpäin, tulla kunnon kansalaisiksi ja menestyä omalla valitsemallaan uralla. Kaikki haastateltavat olivat itse valinneet perhekotiäitiyden ja heillä jokaisella oli jo sitä ennen ollut omia biologisia lapsia.

Kaikki haastateltavat kokivat iloa äitiydestä. Yksi haastateltava kertoi kokevansa kunniatehtävänä ja luottamuksenosoituksena lasten sijoituksen heille. Jokaiselle heille äitiys oli luonnollinen asia ja he olivat kiitollisia siitä. Kaikki toivat esille, että ovat tyytyväisiä haastatteluhetken tilanteeseensa. He kertoivat saavansa tehdä sellaista työtä mistä pitävät ja nauttivat. Kaikilla haastateltavilla oli aiempaa työkokemusta esimerkiksi lastensuojelutyöstä ja muusta lasten kanssa tehdystä työstä. Heille kaikille oli kertynyt kokemusta kasvatustyöstä ja heillä kaikilla oli jo isoja omia biologisia lapsia. Jokaiselta tuli selkeästi esille, että toimivat puolisonsa kanssa yhdessä vanhempina. Äitiys ja isyys oli heille yhdessä vanhemmuutta.

*Koen olevani niin etuoikeutettu kun saan hoitaa muidenkin lapsia.
Tää on mulle niin tärkeä homma. Tää äitiys tuntuu niin luonnolliselta ja oonkin siitä iloinen.*

Kaksi perhekotiäideistä koki biologisen äitiyden helpommaksi kuin perhekotiäitiyden. Omien lasten kanssa on ollut helpompaa, heidän elämänsä ohjaaminen ja ennustettavuus ei ole ollut niin haastavaa. Arki on sujunut luontevasti ja mutkattomasti. Kolmas perhekotiäiti koki ollessaan pelkästään biologisena äitinä haastetta työssäkäynnin sekä perheen että lasten harrastusaikataulujen yhteensovittamisessa.

Nyt mä saan niin täs perhekodissa keskittyä tähän äitiyteen, arjen tasaseen pyöritykseen kotona. Ennakoitu ja suunnitelmallinen arki on parasta lapsille. Lapset hyötyy sellasesta ja se luo heille turvaa. Monen lastensuojelulapsen elämä on ollut niin vaiherikasta mut nyt eletään rauhassa. Meil ei oo kiirettä, me eletään tät elämää yhdessä. Nyt mun ei tarvii käydä päivätöissä ja sit hoitaa lapset vaan mä saan keskittyä tähän täysillä.

Perhekotiäitinä olo on haastateltavien mukaan erilaista kuin biologinen äitiys. Pääasiassa perhekotiäiti on kotona eikä käy muualla töissä. Perhekotiäiti pystyy keskittymään kaikkiin lasten asioihin, koulunkäynnin tukemiseen, harrastuksiin ja yhdessäoloon. Perhekotiäiti on yleensä aina kotona koululaisten tultua koulusta kotiin. Siinä on luonteva aika käydä päivän kuulumisia läpi. Lapsikohtaisesti on tarkkaan mietittävä mitä keneltäkin lapselta voi vaatia ja esimerkiksi kenet voi jättää yksin kotiin kaupassa käynnin ajaksi.

Mulla on tällä hetkellä niin hieno mahdollisuus olla kotona iltapäivisin koululaisten tullessa kotiin. Me saadaan vaihtaa kuulumiset koulupäivästä tuoreeltaan ja se on tärkeä hetki lapsille. Oon aikuisena paikalla ja läsnä, ei yleensä kiirettä. Saadaan yhes puhua jokaisen lapsen päivän tapahtumat ja miettii illan tekemiset. Aika monilla tavallisten työssäkäyvien lasten äideillä ei oo tätä mahdollisuutta. Tää on hienoa. Arvostan tätä mahdollisuutta.

Perhekodin äiti kirjoittaa sijoitetuista lapsista raportteja ja käy neuvotteluja eri viranomaisten kesken. Yhteydenpito lapsen vastuusosiaalityöntekijään on tärkeä linkki sekä hänen roolinsa päätöstentekijänä on merkittävä. Perhekotiäiti tekee rinnakkaisvanhemmuutta sijoitettujen lasten vanhempien kanssa. Siinä on hyväksyttävä, että sijoitettu lapsi rakastaa omaa biologista äitiään. On tuettava lapsen ja biologisen äidin suhdetta, puhuttava äidistä hyviä asioita, lapsen ikätason mukaisesti ja muistettava ammatillisuus.

Kyl täs paljon vartijana saa olla. Pittää aina muistaa se lapsen oma biologia. Lapsen omasta äidistä puhun aina kunnioittavasti. Muistan et lapsen oma äiti on ain se oma äiti vaik lapselle mitä ois tapahtunut. Lapselle pitää välittyä hänen oman biologiansa ainutkertaisuus, tärkeys ja merkityksellisyys, sitä ei voi sivuuttaa. Välillä on taiteiltava omat sanansa puhuttaessa lapsen äitii koskevia asioita. On ymmärrettävä ja muistettava, et lapsi on niin lojaali omalle äidilleen. Omat lapset oon oppinut tuntee jo vauvasta asti mut sijoitettuihin pitää tustustella ja rakentaa sitä luottamusta, se ei synny hetkessä.

Asioille on annettava aikaa. Sossun kanssa on tärkeä olla hyvässä yhteistyössä, se auttaa lapsen asioissa. Sossu on aina se prosessin johtaja.

Perhekodin säännöllinen arki rutiineineen nousi esille tärkeänä perhekodin vahvuutena. Rutiineja toistetaan päivästä toiseen (herätään, syödään, nukutaan, tehdään läksyt, valmistetaan ruokaa). Samat asiat toistuvat päivittäin ja luovat lapsille samalla turvaa ja ennakoitavuutta. Matilainen (2008) painottaa kirjassa turvallisen arjen rakentajana rutiineja.

Päivittäin toistuvat rutiinit on hyvä lapselle. Arki sujuu jouhevasti kun kaikki tietää mitä milloinkin tapahtuu ja tehdään. Lapsien ei tarvii jännittää asioita. Heil (lapsilla) on mahdollisuus olla lapsena, ei tarvii huolehtii aikuisten asioita, me ollaan ne aikuiset jotka huolehtii rutiinien tahkoomisesta. Mut ku rutiinit sujuu niin elämä helpottuu. Meillä kaikilla on selkeempää. Ruokailuhetket on tärkeitä. Kaikil meen lapsilla ei oo ollut kokemuksia yhteisistä ruokailuista ja ylipäättään et ruokaa tarjotaan joka päivä. Sijoituksen alussa lapset usein miettii ruuan riittävyyttä, se ei oo kaikille lapsille itsestään selvyys et ruokaa on tarpeeksi. Ruualla on iso merkitys arjessa. Säännöllinen ruokailu rytmittää arkea ja lapset tarvii terveellistä ruokaa kasvaakseen.

7.2 Perhehoidon tukeminen

Perhehoitoon perhekotien äideille tuki tulee pitkälti omalta yritykseltä. Ammatillinen perhekoti yrityksenä ei ole samojen markkinoiden lainalaisuuksien piirissä kuin yritykset yleensä. Toiminta on monien eri lakien alaista, kilpailutukset tehtävä kuntien kanssa, aluehallintovirasto valvoo ja ohjaa toimintaa. Ammatillisten perhekotien laatua seurataan koko ajan. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä seuraa lapsen viihtymistä sekä vointia perhekodissa. Toiminnassa on muistettava salassapitosäännökset, lasten, heidän vanhempiensa ja sukulaistensa kanssa

tehtävässä yhteistyössä on toimittava lain vaatimalla tavalla, rakentavalla yhteistyöllä lapsen parhaaksi ja tavoitteiden mukaisesti.

Täs hommas on tiedettävä niin monenlaista asiaa. Lait on niin isossa roolissa ja se on pidettävä mielessä. Sossut kyselee lapsilta viihtymisestä ja seuraavat lasten jaksamista. Välillä vaan ne vaihtuu ja taas aloitetaan alusta. Se ei o lapsille kivaa. Hyvää on tietty et laattaa seurataan mut mittarit on mitä on. Äitien on kuitenkin lapsia hoidettava ja kasvatettava joka päivä, tunteella ja sydämellä vaik tietenkin lakien puitteissa, sossujenkin vaihtuessa.

7.3 Kehittämisehdotuksia ja koulutustarpeita

Luvanvaraisilla ammatillisilla lastensijoituskohteilla pitää lain vaatimuksesta olla paikkakohtaiset turvallisuus- ja omavalvontasuunnitelmat. Perhekodit ja -yksiköt muokkaavat suunnitelmansa itselleen sopiviksi ja ne sisältävät niin laajoja linjauksia kuin konkreettisia huomioita. Mahdollisia uhkia ja ratkaisuja niihin pyritään miettimään niin laajasti, että ne kaikki olisi otettu huomioon. Jokainen perhekoti on yksilöllinen ja esimerkiksi asuintilat ja asuinympäristö vaikuttaa suunnitelmiin. Perhekotien henkilöstöllä tulee olla muun muassa ajan tasaiset ensiapu- ja alkusammutustaidot. Perhekotien pelastus-, poistumissuunnitelmat ja turvallisuuteen liittyvät riskienarvioinnit sekä tietoturvallisuus tulee olla myös ajan tasalla.

Muuttuvien ja kehittyvien turvallisuuteen liittyvien vaatimusten sekä määräysten seuraaminen koetaan perhekodeissa ajoittain haastavaksi. Tiedottamista viranomaisten suunnasta toivotaan lisää. Perhekotien turvallisuuden kehittämisen tueksi toivotaan myös lisää soveltuvaa koulutusta.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tarkastella perhekotiäitien omia kokemuksia äitiydestään omille biologiselle ja perhekotiin sijoitetuille lapsille, tuoda julki heidän kokemuksiaan perhekotiäitinä ja tukea heidän äitiyttään perhekotiäitinä. Opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa perhekotiäitien kehittämisehdotuksia perhekotiäitinä toimimisen sekä perhekotityön kehittämiseksi ja heidän koulutustarpeiden selvittäminen toimeksiantajalle.

Johtopäätöksinä voin todeta kaikkien näiden haastattelemieni perhekotiäitien nauttivan äitiydestään. Kaikille heille äitiys on kokonaisvaltaista ja tuo iloa elämään. Heillä kenelläkään ei ollut mitään erityisiä odotuksia oman äitiytensä suhteen. He kertoivat kasvaneensa äitiyteen. Jokainen haastateltava toi selkeästi esille tyytyväisyytensä tämän hetkiseen työhönsä ja tapaansa elää perhekodissa. He kaikki kokivat tekevänsä tärkeää ja merkityksellistä työtä sijoitettujen sekä omien lastensa kanssa. Haastateltavia perhekotiäitejä oli vain kolme henkilöä, joten heidän kertomuksiaan ei voi yleistää. Nämä kertomukset ovat heidän kolmen äidin omia kokemuksia.

Haastatellut perhekotiäidit pohtivat, millä heidän omista biologisista ja perhekotiin sijoitetuista lapsista kasvatetaan tasapainoisia ja yhteiskuntakelpoisia lapsia. Haastatteluissa nousi esille myös jatkuvat yhteiskunnan muutokset, vaatimukset ja niiden nopeus. Haastateltavillani kaikilla perhekotiäideillä oli ammatilliseen perhekotityöhön tarvittava sosiaalialan koulutus. Yksi perhekotiäiti pohti riittävää äitiyttä, mikä on tarpeeksi hyvää ja riittävää äitiyttä, miten se määritellään ja miten siihen vaikuttaa koulutus. Perhekotiäidit toivat esille haastatteluissa sijoitetun lapsen biologisen äidin ja hänen kanssaan tehtävän yhteistyön, vuorovaikutuksen ja äitiyden jakamisen tärkeyttä.

Kaikissa haastattelemissani perhekodeissa myös isä oli perhekodin työntekijä, eikä siis ulkopuolisessa työssä.

Edellä mainitut asiat vahvistavat perhekotivanhempien yhteistyötä ja he voivat yhdessä peilata ja jakaa vanhemmuuteen sekä sijaislapsiin liittyviä asioita. Selkeästi kaikki haastateltavat perhekotiäidit toivat esille yrityksen taustatuen perhekotityössä. He kaikki kokivat yrityksen mukana olon olevan vahvuus heidän työssään ja osaavat hyödyntää sitä.

Perhekotien turvallisuus on myös viime aikoina puhuttanut. Turvallisuuteen liittyviin asioihin tulee kiinnittää entistä enemmän huomioita perhekodin arjessa riskien arviointien, erilaisten suunnitelmien, teknisten ratkaisuiden ja koulutuksen avulla.

9 POHDINTA

Perhehoito on arvokasta työtä. Lapsille perhehoito tarjoaa kodin, jossa on kaksi vanhempaa ja joskus perhekodin lisäapuna voi olla vielä yksi palkattu työntekijä. Ammatillisen perhekodin vanhemmat ovat alansa ammattilaisia, mutta asuvat ja elävät arkea lasten kanssa yhteisessä kodissa. Sijoitetut lapset saavat kodin sekä kokemuksen äidistä ja isästä. Lapsilla on myös sisarusia, toisia sijoitettuja lapsia ja joskus myös perhekodin vanhempien omia biologisia lapsia. Perhekodin lapset saavat ison perheen.

Kaikilla haastattelemillani perhekotiäideillä oli omia biologisia lapsia sekä sijoitettuja lapsia. Äitiys on heillä monentasoista. Kaikki kertoivat kasvaneensa äitiyteen ja kaikki olivat tyytyväisiä arkeensa ja elämäänsä. Minulle jäi vaikutelma, että he kaikki osasivat nauttia elämän pienistä iloista. Uskon näiden arvojen heijastuvan heidän tekemässään työssä.

Perhekodin äiti on saatavilla sijoitetuille lapsille kaikkina vuorokauden aikoina. Äiti on yleensä pelkästään kotona ja vastaa perhekodin arjen pyöryksestä. Ammatillisessa perhekodissa voi olla seitsemän sijoitettua lasta ja kaksi aikuista. Arkiset asiat kuten kodinhoito ruuanvalmistuksineen ja pyykinpesuineen vie aikaa isossa perheessä. Isossa perheessä on usein paljon lasten kuljetuksia ja monenlaisia organisointeja aikataulutuksineen. Haastateltavat äidit eivät kukaan tuoneet esille arjen pyöryksen raskautta tai haastetta. Sain haastatteluissa käsityksen, että he olivat kokemuksen kautta kasvaneet perhekodin äitiyteen. Heidän haastatteluisaan tuli kuitenkin esille, että perhekodeissa tulee erilaisia muuttuvia haastavia tilanteita, mutta perhekotivanhemmat selviytyvät niistä. Jokaisen haastateltavan kautta välittyi osaaminen ja varmuus omaan äitiyteen yhdistettynä oma tyytyväisyys ja rauhallisuus perhekodissa elämiseen.

Perhekodissa säännöllisyys, ennakoitavuus ja arkiset rutiinit ovat tärkeässä osassa. Lasten perustarpeista kuten ravinto, lepo ja puhtaudesta huolehtiminen on huomioitava joka päivä. Samat asiat toistuvat päivästä toiseen.

Nämä edellä mainitut rutiinit rakentavat ja vahvistavat lapsille turvallisuutta. Osa sijoitetuista lapsista ei ole saanut kokea säännöllistä turvallista arkea omassa kodissaan.

Oli hienoa saada kuulla yhdeltä haastateltavalta, miten hän kokee kiitollisuutta, että saa hoitaa ja kasvattaa toisten lapsia. Hän piti tätä kunnia-asiana. Isossa perheyhteisössä on erilaisia ihmisiä, eri-ikäisiä, kaikilla omat erilaiset historiansa ja lapsilla omat kokemuksensa omista biologisista äideistään. Perhekotiäiti antaa sijoitetulle lapselle uuden ja ehkä erilaisen kokemuksen äitiydestään ja perheessä kasvamisesta. Äitiyden korjaava kokemus lapselle on kuntoutumista. Lapsen kuntoutumisessa hän voi eheytyä. Eheytyminen tuo lapselle voimavaroja ja vahvuuksia hänen omaan elämäänsä, kasvuun ja kehitykseen.

Jatkokehittämistehtävä voisi olla tutkia haastatteleamalla ammatillisia perhekotivanhempia yhdessä, heidän perhekotivanhemmuudestaan omille biologisille lapsille sekä perhekotiin sijoitetuille lapsille. Haastattelussa voisi pureutua syvemmin kasvatuksen arvopohjaan, mahdollisiin yhteisiin pohdintoihin kasvatuskäytänteistä ja mitkä asiat näissä ohjaavat perhekotivanhempia.

LÄHTEET

Arkimies, K. 2008. Terveisiä sijaisperheestä! Yhdessä lapsen parhaaksi. Jyväskylä. Gummerus. Kirjapaja.

Berg, K. 2008. Äitiys kulttuurisina odotuksina. Väestöliitto. Väestöntutkimuslaitos.

Eskola J. & Suoranta, J. 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 8. painos. Jyväskylä: Vastapaino.

Hakkarainen, P., Kuukkanen, M. & Piispanen, H. Perhehoitoliitto ry 2013. Parasta perhehoitoa. Perhehoidon tietopaketti. 3. Uudistettu painos.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2001. Tutki ja kirjoita. 6-7. Painos. Vantaa: Tammi.

Holm, E. 2011. ”Eihän kukaan pysty tähän kaikkeen”. Äitisubjektin rakentuminen suorituskaskeisessa asiantuntijayhteiskunnassa. Pro gradu-tutkielma. Lapin yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Aikuiskasvatustiede.

Härkälä, A. 2006. Kertomuksia äitiydestä. Narratiivinen tutkimus äitiyden kulttuurisesta rakentumisesta. Sosiaalityön Pro gradu-tutkielma. Tampereen yliopisto. Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos.

Jokiaho, H. 2007. Elämäntapana sijaisvanhemmuus. Sijaisäitien kokemuksia sijaisvanhemmuudesta ja perheen arjesta. Kasvatustieteen Pro gradu-tutkielma. Jyväskylän kasvatustieteen laitos.

Johnston, Deirde D. ja Swanson, Debra, H. (2003) Invisible Mothers: A Content Analysis of Motherhood Ideologies and Myths in Magazines. *Sex Roles* 49, (1–2).

Järvinen, R., Lankinen, A., Taajamo, T., Veistilä, M. & Virolainen, A. 2012. Perheen parhaaksi. Perhetyön arkea. 2. uudistettu painos. Porvoo. Edita.

Ketola, J. 2008. Menetyksistä mahdollisuuksiin, Perhehoitoa lasten ja vanhemmuuden tueksi. Jyväskylä. PS- kustannus.

Kirkko ja koti. Kuopion ja Siilinjärven evankelisluterilaisten seurakuntien lehti. Eija Sevon artikkeli 28.4.2015. [Viitattu 2.12.2016] Saatavissa <http://www.kirkkojakoti.fi>

Koivisto, E. 2012. Vanhemmuus perhekotivanhempien kokemana. Sijaishuolto kiintymyssuhteen korjaajana. Pro gradu –tutkielma. Turun yliopisto. Erityispedagogiikka.

Laki yksityisistä sosiaalipalveluista 922/2011 [viitattu 31.10.2015]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi>

Lappalainen, J. 2014. Sijaisvanhempana nuorelle. Sijaisvanhempien kokemuksia tarvitsemastaan tuesta. Pro gradu -tutkielma. Sosiaalityö. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Lapin yliopisto.

Lastensuojelulaki 88/2010 [viitattu 31.10.2015]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi>

Lastensuojelulaki 316/2011 [viitattu 31.10.2015]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi>

Lastensuojelulaki 1302/2014 [viitattu 29.3.2016]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi>

Lastensuojelulaki 264/2015 [viitattu 31.10.2015]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi>

Mattila, H., Ruusunen, T. & Uola, K. 2006. Viestinnän työkaluja AMK-opiskelijalle. 1. Painos. WSOY.

Matilainen, T. 2008. Lapsi elää rutiineista. Helppo ja hyvä arki. Jyväskylä. Gummerus.

Nousiainen, K. 2004. Lapsistaan erillään asuvat äidit. Äitiysidentiteetin rakentamisen tiloja. Jyväskylä.

Nätkin, R. 1997. Kamppailu suomalaisesta äitiydestä. Tampere.

Pehkonen, A., Väänänen-Fomin, M. (toim.) 2011. Sosiaalityön arvot ja etiikka. Juva. PS- kustannus.

Pelkonen, T. 2013. Kertomuksellinen tutkimus perhehoitoon sijoitettujen lasten läheisistä. Licensiaatintutkimus. Itä-Suomen yliopisto. Yhteiskuntatieteiden ja kauppätieteiden tiedekunta.

Perhehoitajalaki 312/1992 [viitattu 30.11.2015]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi>

Perhehoitoliitto [viitattu 31.10.2015]. Saatavissa:
http://www.perhehoitoliitto.fi/perhehoito/lapset_nuoret

Rautio, H. 2014. ”Hyvä vanhempi pitää huolen myös itsestään” Hyvä vanhemmuus lasten ja nuorten tulkitsemana. Pro gradu -tutkielma. Sosiaalityö. Yhteiskuntatieteiden ja kauppätieteiden tiedekunta. Itä-Suomen yliopisto.

Räsänen, P., Antila, A-H. & Melin, H. (toim.) 2005. Tutkimus menetelmien pyönteissä. Sosiaalitutkimuksen lähtökohdat ja valinnat. PS-kustannus. Juva.

Räty, P. 2008. Uusi lastensuojelulaki. 1. Lisäpainos. Helsinki. Edita.

Saastamoinen, K. 2008. Lapsen asema sijaishuollossa - Käsikirja arjen toimintaan. Helsinki. Edita Publishing Oy.

Schroeder, C. 2015. Berättelser om mörker och ljus. En kvalitativ undersökning om identitet, moderskap och rusmedel i fyra kvinnors livsberättelser. Pro gradu-avhandling. Sosialpsykologi. Statsvetenskapliga fakulteten. Helsingfors universitet.

Sosiaalihuoltolaki 311/1992 [viitattu 31.10.2015]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi>

Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi © Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
2005–2016. Saatavissa: <https://www.sotkanet.fi>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012–2014. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan laatimat eettiset periaatteet [viitattu 31.10.2015]. Saatavissa: <http://www.tenk.fi/fi/eettinen-ennakkoarviointi-ihmistieteiss%C3%A4/periaatteet#1>.

Valkonen, L. 2014. Sijaisvanhemmat. Perhehoitoliitto ry. Winbase Oy, Turku.

Vuokila, R. 2010. Millaista on hyvä vanhemmuus? Kasvatustieteen Pro gradu -tutkielma. Kasvatustieteiden tiedekunta. Hämeenlinnan opettajankoulutuslaitos.

Vähämaa, P. 2008. Tavallisuutta epätavallisissa olosuhteissa. Lastensuojelun perhesijoituksen onnistuminen sosiaalityön kokemustietona. Sosiaalityön erikoistumiskoulutukseen kuuluva lisensiaatintutkimus. Lapsi- ja nuorisososiaalityö. Tampereen yliopisto.

LIITTEET

LIITE 1 Kirje haastateltaville

LIITE 1

Tuusulassa XX.XX.2014

Tervehdys

Viitaten lokakuussa 2014 käytyyn sähköpostikeskusteluunne.

Olen Lahden ammattikorkeakoulun sosionomi AMK monimuotoaikuisopiskelija. Suunnittelen opinnäytetyötäni, jonka alustava otsikko on Perhekotiäitien kokemuksia äitiydestään, omille ja sijoitetuille lapsille. Opinnäytetyön tavoitteena on kuvailla kahden eri mittaisen kokemuksen omaavan perhekotiäidin kokemuksia äitiydestään omille ja perhekohtiin sijoitetuille lapsille.

Tulen haastattelemaan teitä molempia yksitellen. Ennen näitä varsinaisia haastatteluja teen esihaastattelun yhdelle perhekotiäidille. Nauhoitan haastattelut analysointia varten ja hävitän ne analysoinnin jälkeen. Olen vielä teihin yhteydessä ja sovin tarkemmat haastatteluaikat.

Ystävällisin terveisin Katja Keitaanniemi

katja.keitaanniemi@student.lamk.fi

040xxxxxxx